

Infoxicació

Els joves estan canviant en un moment on les xarxes socials i la diversitat de fonts d'informació a Internet tenen una forta presència. El canvi es produeix a nivell cognitiu, adaptant la forma d'aprendre als nous ecosistemes informacionals; a nivell social, potenciant la seva participació; i a nivell de valors, transferint el seu coneixement al món postdigital.

En aquest context l'aprenentatge a **les escoles ha de potenciar les capacitats dels alumnes per ser eficaços en la cerca, crítics en la selecció i eficients en la gestió de la informació**. Sense aquestes habilitats i en un entorn on cada dia hi ha més continguts nous que amplien els coneixements que estan al seu abast, els alumnes corren el risc de caure en una saturació informativa.

[Alfons Cornella](#) va introduir el terme **infoxicació**, suma entre informació i intoxicació, l'any 1996 per descriure l'estat d'una persona incapaç de comprendre i assimilar tota la informació que li arriba. Donat que cada vegada és més fàcil la divulgació i la creació de continguts resulta que cada cop és més difícil mantenir-se al dia per culpa del volum i la velocitat de circulació de la nova informació.

Els efectes de l'entrada constant d'informació poden afectar el funcionament de les persones. L'excés d'informació limita la nostra capacitat de comprendre. Per a processar molta informació s'ha de saber dominar-la. Només algú que ha aprofundit en una matèria, que ha llegit molt sobre el tema, pot processar ràpidament informació: sap el que és cert, sap el que és probablement cert, i el que òbviament és fals. Aquesta és una de les paradoxes de la nostra era: no tenim temps d'aprofundir en res, de ser un expert, el que ens donaria capacitat per a gestionar ràpidament molta informació; en lloc d'això, processem més i més informació abans de convertir-nos en experts d'algun tema. Llegim massa i entenen

molt poc del que llegim.

Per això, el fenomen de la infoxicació influeix molt en les persones. [Bawden i Robinson](#), al seu estudi dels efectes de la sobrecàrrega informativa, parlen del sentiment que causa en la persona. Normalment s'associa a una pèrdua de control sobre la situació, i sovint amb el sentiment de veure's col·lapsat. Aquest sentiment dut a l'extrem pot arribar a malmetre la salut. Les principals alteracions psicològiques que es produeixen són:

- Atenció parcial contínua
- Dèficit d'atenció
- Distracció i impaciència per l'elevada quantitat d'estímul mental rebuts.

[Snooks](#), per la seva banda, defineix els 8 impactes crítics de la sobrecàrrega informativa:

1. Distraccions i interrupcions
2. Pèrdua del focus, de la concentració
3. Multitaska
4. Presa de decisions no meditades, pobres
5. Manca de temps per pensar, per interioritzar
6. Disfuncions en el lloc de feina
7. Repercussió en la salut mental i en el benestar de la persona
8. Qualitat de vida (afecta qualitativament i quantitativament)

En una era intensiva en informació saber gestionar la informació és crític, i l'alfabetització funcional, una competència essencial per a l'avanç d'una societat i una economia altament competitives. Per ser autosuficients ens cal saber "navegar", saber discriminar la qualitat de la informació rebuda i saber dominar la sobrecàrrega d'informació. Per tant, la **resposta a la infoxicació passa per prendre el control de l'entorn d'informació d'un mateix, tot**

incloent les tecnologies de la informació. Aquest fet no evita només el fet de sentir-se controlat per la informació sinó que també evita el sentiment de superació que genera la sensació d'ansietat davant la informació.

Per entendre quin és l'objectiu de l'aprenentatge en el tractament de la informació i l'organització de l'entorn de treball i aprenentatge referenciarem [Mena Muñoz](#):

“La mejor forma de gestionar, organizar, seleccionar, segmentar, elegir o filtrar contenidos para no provocar una sobrecarga informativa es por medio de la forma más primitiva de tecnología que existe: la implicación de un ser humano.”

Les competències de l'àmbit de digital, segons el currículum de [primària](#) i [secundària](#) de la Generalitat de Catalunya, es categoritzen en quatre dimensions i una d'elles és el “Tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge”. Aquesta dimensió fa referència a les capacitats relacionades amb:

1. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.
2. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.
3. Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.

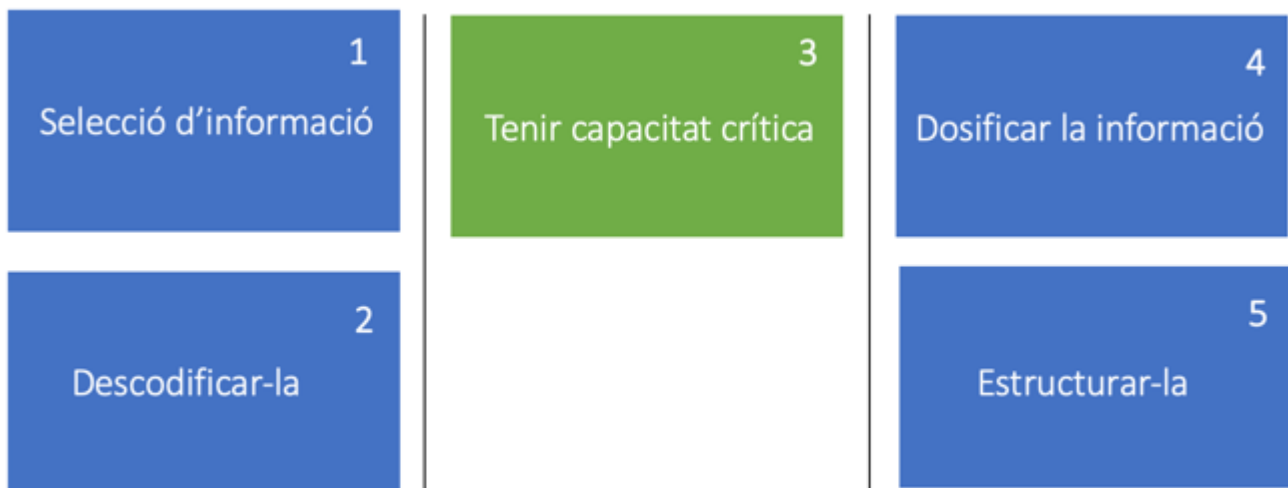

Fig. 1 Documentar-se evitant la infoxicació

El **Projecte pedagògic** de la Garbí Pere Vergés recull aquesta competència metodològica en la **finalitat educativa número 7: "Optimitzar l'ús dels diferents recursos per informar-se, aprendre, comunicar-se i resoldre situacions reals de manera eficient"**. Amb l'objectiu de donar-hi resposta, a les nostres escoles treballarem no només perquè l'alumnat adquireixi habilitats instrumentals per a l'organització dels entorns de treball i la cerca i processament de la informació, sinó també, i sobretot, perquè n'assoleixi un ús crític i responsable adreçat a la resolució de qüestions i problemes de la vida quotidiana i la seva adequada gestió en entorns de treball personalitzats. Es tracta, doncs, d'aprofitar i utilitzar, amb criteri, els recursos digitals per a l'aprenentatge al llarg de la vida.

Per tal que els nostres alumnes mantinguin l'equilibri entre el temps per saber i el temps per fer, des de l'escola estimulem la recerca, potenciem la creativitat, facilitem el treball en equip, optimitzem els aprenentatges i reduïm el temps necessari per a l'execució rutinària i repetitiva de tasques sistemàtiques.

L'equip docent i les bibliotecàries col·laboren perquè els alumnes siguin capaços d'aprendre a seleccionar i destriar en el gran mar de la informació; de crear un sistema o estil de

gestió de la informació propi i siguin conscients del que reben, com i quan, i prenguin mesures per limitar la quantitat de connexió, però no la qualitat. El nostre projecte pedagògic articula el procés d'ensenyament-aprenentatge a través del treball global i el treball específic.

En temps de **treball global** es presenten nous continguts i s'entrena l'alumnat en l'ús del mètode científic per resoldre qüestions complexes d'una situació propera. La seqüència d'activitats d'ensenyament i aprenentatge en aquest temps permet desplegar les competències metodològiques d'estratègia de cerca, tractament i gestió d'informació. Els alumnes treballen en grups amb un objectiu comú com a equip de treball. Per tal de resoldre el repte han de fer recerca d'informació que els pugui servir de referència per tal d'experimentar-ho i després aplicar-ho al repte que se'ls ha plantejat, tant utilitzant aplicacions de treball cooperatiu com compartint recursos i establint estratègies de gestió de temps i eines de comunicació cosa que els permetrà canalitzar positivament l'enorme flux d'informació i la hiperconnectivitat en què viuen actualment.

En conclusió, mantenir-se ben informat, generar nou coneixement i digerir la informació, filtrar-la, analitzar-la, discutir-la, sintetitzar-la i elaborar-ne de nova, requereix de temps: temps per escoltar, temps per visualitzar, temps per llegir i temps per conversar.